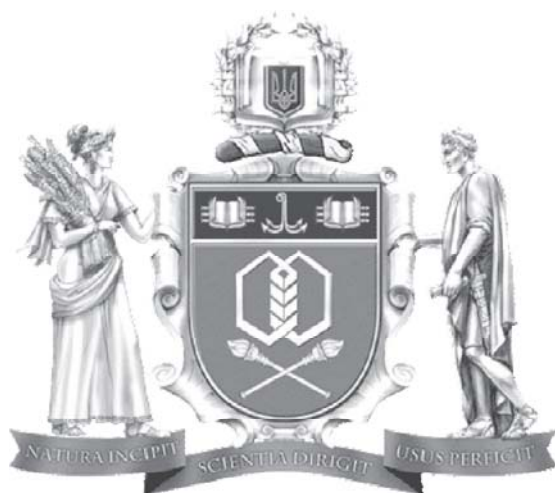


Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ



48

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

Матеріали конференції

*Розвиток методологічних основ
вищої освіти в ОНАХТ*

ОДЕСА 2017

Матеріали друкуються відповідно до рішення 48-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Розвиток методологічних основ вищої освіти в ОНАХТ”, яка проходила 12–13 квітня 2017 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Радіонова О.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Хобін В.А., д-р техн. наук, професор,
Васильєв С.В., методист

ГУМАНІЗАЦІЯ ВУЗІВСЬКОЇ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ

А.В. Вітюк, В.Х. Кирилов, Н.В.Нужна

У зв'язку з вирішенням сучасних глобальних проблем життя людини як у філософії, так і в системі освіти розглядають два основні напрями – технократичний і гуманістичний. Під гуманізацією розуміють таку зміну змісту навчального курсу і методики його вивчення, самого механізму спілкування викладача і студентів, при якій залучення до гуманістичних цінностей відбувається у найсприятливіших для творчої самореалізації особистості умовах.

Внесення у вивчення математики елементів гуманітарних наук стає по суті залученням студентів до загальнолюдських проблем, і тому гуманітаризація виконує функцію своєрідної підтримки і конкретного наповнення уявлень, які у них формують гуманістичні цінності. Отже, гуманізація і гуманітаризація процесу навчання повинні сприяти розв'язанню основного завдання залучення молоді до цінностей культури як до визначальних цінностей людського буття – істини, краси, моральності і корисності.

Внесення у вивчення математики елементів гуманітарних наук стає по суті залученням студентів до загальнолюдських проблем, і тому гуманітаризація виконує функцію своєрідної підтримки і конкретного наповнення уявлень, які у них формують гуманістичні цінності. Отже, гуманізація і гуманітаризація процесу навчання повинні сприяти розв'язанню основного завдання залучення молоді до цінностей культури як до визначальних цінностей людського буття – істини, краси, моральності і корисності.

Відомо, що тільки з розвитком абстрактного мислення особистість може уявити усвідомлені моральні принципи, які мають загальну світоглядну основу. Але значна частина людей так і не переходить із віком на стадію так званого повного формального мислення, хоча попередні етапи дитячого мислення проходять усі. Кожна нормальна людина здатна досягнути рівня формальних операцій за умови того, що оточення забезпечує необхідне стимулювання пізнавального розвитку.

Психологи гуманістичного напрямку наполягають на тому, що між людиною і твариною існує принципова різниця, яка не дозволяє поширювати прості схеми типу “стимул-реакція” за межі зоопсихології.

Для того, щоб стати людиною, недостатньо народитися нормальною істотою біологічного виду *Homo sapiens*. Це тільки можливість. Фактично вона реалізується залежно від того, як буде засвоєно культуру суспільства – в якому вигляді та якості ця культура буде перетворена у зміст і структуру психічної діяльності конкретної людини.

Отже, від того, як буде організовано засвоєння культури (іншими словами, якою буде система освіти) залежить, яка частина нормальних істот біологічного виду *Homo sapiens* стане людьми, що зможуть скористатися тією потенціальною перевагою, про яку йдеться.

Якщо таку частину треба збільшити, то методи навчання і виховання повинні віддавати пріоритет розвитку саме специфічно людських потенцій, щоб вивести студентів на рівень особистостей, які самоактуалізуються. Саме таке спрямування системи освіти, як вважається, слід називати її гуманізацією. Гуманізація освіти – центральна складова нового педагогічного мислення, яке передбачає перегляд, переоцінку всіх компонентів педагогічного процесу в якості їхньої людинотвірної функції.

В епоху Відродження збільшення такої частини було тільки гуманістичним побажанням, а тепер воно стає суворою необхідністю. Умови життя людей суттєво ускладнились у тому розумінні, що багатьом із них катастрофічно не вистачає алгоритмів дій, яких їх навчили з дитинства. Нині дуже часто потрібно вирішувати проблеми, з якими вони зустрічаються вперше. А найголовніше від того, як вони впораються з цими задачами, може залежати не лише якість їхнього особистого життя, а навіть життя або смерть багатьох інших людей. Іншими словами, якщо не буде збільшуватись кількість людей, здатних розв'язувати нові життєві питання, то буде збільшуватись частка ненавмисних убивств, техногенних екологічних катаклізмів тощо.

У зв'язку з цим, саме та частина суспільної культури повинна підлягати засвоєнню у процесі навчання, яка забезпечуватиме дитині вихід на людський рівень. Туди, де сформована особистість зможе сама дати собі раду у розв'язанні тих проблем, вирішувати які її раніше безпосередньо не вчили. В яких же навчальних предметах у більшій мірі відбивається вказана частина людської культури? На заняттях з яких предметів є більше можливостей розвивати критичне логічне мислення, яке допомагає нам діяти у незнайомій ситуації? Безперечно, найперспективнішими в цьому плані є предмети природничо-математичного циклу. Інша річ, що їх можна перетворити в предмети, які не тільки не будуть учити мислити, а вселять у дитину жах перед будь-яким незнайомим завданням, для виконання якого немає завченого алгоритму.

Так само як у дитини є можливість стати людиною, так і у природничо-математичних дисциплін є великий гуманістичний людинотвірний потенціал. І реалізувати цей потенціал – завдання відповідних методик, а також викладачів, які ними оволодіють. Засобами цих дисциплін ми повинні навчитися розвивати у студентів здатність до критичного мислення, що допоможе їм вийти на той рівень, про який психологи гуманістичного напрямку говорять як про рівень самоактуалізації особистості. У цьому, вважаємо, слід бачити головне завдання гуманізації вузівської природничо-математичної освіти.